

MEDENİYET İNŞASI

“Referans Değerler, Kurumlar, Kişiler”

ULUSLARARASI “AHİLİK VE AHI EVRAN” KONGRESİ

ULUSLARARASI AHİLİK VE AHI EVRAN KONGRESİ İSTANBUL DEKLARASYONU (TASLAK)

Uluslararası Ahilik ve Ahi Evran Kongresi, “**Üretim - Tüketim, Sosyal Sorumluluk, Eğitim İş Modeli**” ana teması altında; Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi (TASAM) - Esnaf ve Sanatkarlar Derneği (ESDER) işbirliği ile **13-14 Ekim 2016** tarihinde **İstanbul**’da Bayrampaşa Wish More Hotel’de, Türkiye’nin Stratejik Vizyonu 2023 ve Türkiye 2053 Projeleri kapsamındaki “**Medeniyet İnşası: Referans Değerler, Kurumlar, Kişiler**” etkinlikleri çerçevesinde başarıyla icra edilmiş, son derece yapıcı ve samimi bir ortam içinde gerçekleştirilmiştir.

Açılış konuşmalarını TASAM Başkanı Süleyman ŞENSOY ile ESDER Başkanı Mahmut ÇELİKUS’un ve anahtar konuşmayı İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ahmet KAL’A’nın yaptığı Kongre’ye Millî Eğitim Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Türkiye İş Kurumu, Azerbaycan Bilimler Akademisi, Meslek/Sektör/Tüketici Birlikleri, Üniversiteler ve STK’lar başta olmak üzere ilgili tüm sivil ve resmî otoriteler katılım sağlamıştır.

Model olarak, Türkiye ve dünya için her ölçekte uygulanabilir “**iş ve eğitim modeli**” potansiyelinin kurumsallaşmasına katkı sağlamak amacıyla düzenlenen Kongre’de; “**Üretim, Tüketim ve Eğitim Modeli Olarak Ahilik ve Ahi Evran**”, “**Otokontrol Müessesesi Olarak Ahilik**”; “**Sosyal Politikalar, Sivil Toplum ve Ahilik**”, “**Sosyal Güvenlik, Sağlık ve Ahilik**”, “**Çok Boyutlu Güvenlik ve Ahilik (Orta Sınıfın Tasfiyesi ve Mikro-Milliyetçiliğin Etkilerinin Önlenmesi vb)**”, “**Çok Boyutlu Refah ve Siyasi İstikrar için Ahilik**”, “**Tüketici Hakları ve Ahilik**”, “**Emek, Sermaye ve Ahilik**”, “**Tarihî, Sosyal ve Kültürel Değerlerin İhyası için Ahilik**”, “**Yeni Kurumsal Modellemeler; Bacıyan-ı Rum, Ahiyan-ı Rum, Abdalan-i Rum, Gaziyan-ı Rum**” başlıklı oturumlar gerçekleştirilirken, “**iş Modeli, Eğitim ve Ahilik**” ile “**Üretim - Tüketim, Sosyal Sorumluluk ve Ahilik**” temalı çalıştaylar da icra edilmiştir.

Uzman akademik çevreleri ve düşünce kuruluşlarını bir araya getirerek, kamu, akademi, STK’lar ve iş dünyası temsilcilerinin dâhil olacağı bir tartışma platformu oluşturmayı, mevcut resmî ve sivil kurumlar arasında işbirliği imkânlarının geliştirilmesine çok yönlü faydalar sağlamayı amaçlayan Kongre’de öne çıkan görüş, tespit ve önermeler özetle aşağıda ifade edilmiştir.

Türk-İslâm medeniyetinin en önemli ve özgün müesseselerinden olan Ahilik sadece bir esnaf teşkilatlanması değil, bir devlet ve bir hayat felsefesidir. Ahiliğe intisap etmek aynı zamanda bir ahlâka da bağlanmaktır. Ahilik kârda değil, hayırda yarışmaktır. Ahilik eğitim, üretim modeli olmakla birlikte kültürel gelişim veçhesiyle bir medeniyet hareketidir.

Ahi Evran (Şeyh Nasırettin Mahmut el Hoyi | d.1171 - ö.12 Nisan 1261); **insan - ihtiyaç** (çok boyutlu: soyut-somut, maddi-manevi) - **medeniyet** ilişkisiyle yüzyıllar öncesinden Biruni’nin çok net tarif ettiği, Farabi’nin başlattığı medeniyet tartışmalarından istifade ederek Ahiliği kurumsallaştırmıştır.

İktisadi sosyal tarih boyutuyla incelendiğinde; 1200’lü yıllarda Ahi Evran’ın başlattığı “Anadolu Sanayi Devrimi”; esnaftan yani ferdi üretimden, **birlikte ama ortaklık içermeyen**, önce o bölgenin ihtiyacına cevap veren, ardından en yakından başlamak üzere çevreye hitap eden bir kümelenme modelini geliştirmiştir. Selçuklunun tüm şehirlerinde sanayi, ticaret ve tarımın kurucusu olmuştur.

Türkiye’nin iyi belirlenmiş siyasi hedeflere, bu siyasi hedefleri başaracak bir ekonomi politikasına ve bunu gerçekleştirecek sektörel politikalara ve alt sektörel politikalara, ardından bunları birbiriyle uyumlu biçimde yönetecek/çalıştıracak istikrarlı bir “devlet aklına” ihtiyacı vardır. Ahilik bu hususta her yönüyle istifade edilebilecek bir tecrübe manzumesidir.

MEDENİYET İNŞASI

“Referans Değerler, Kurumlar, Kişiler”

ULUSLARARASI “AHİLİK VE AHI EVRAN” KONGRESİ

Ahiler, barışta işinin başında savaş ortamında ise bizatihi düşmanın karşısında konumlanmışlardır. “Eli silahlı, beli kuşaklı” tabiri/deyimi buna işaret etmektedir. 15 Temmuz hain darbe girişiminde şehit ve gazilerimizin ekserisinin “esnaf” içerisinde olması bu damarın hâlâ hayatini devam ettirdiğini göstermektedir.

Türkiye her bakımdan özgün ve “özel” bir ülkedir bu yüzden paradigmaya karşı kendine has “cevap” üretmek zorundadır. Gelenek ve modernite arasındaki gerilimin etkisi sosyokültürel ve iktisadi hayatta daha fazla hissedilmektedir. Türkiye çağın getirdikleriyle değişime maruz kalan değil, yenilikleri ve değerleriyle ön alarak çağın getirdiklerine karşı pozisyon alabilen/üretebilen bir iradeye sahip olmak zorundadır.

Ahilik; mikro, mezo ve makro düzeyde, günümüzün iktisadi, sosyal ve beşerî birçok meselesine dair “özgün” cevap verebilecek/üretebilecek enstrümanı bünyesinde taşıyan ve yeniden yorumlanabilecek tarihsel bir birikimdir.

Öneriler

1. Fütüvvetnamelerde; Ahilerin çıraklık, kalfalık ve ustalık aşamasına kadar 740 ahlaki ve mesleki kuralı öğrettiği ve eğittiği yazılıdır. Bunun 124 kadesini çıraklık aşamasında, geri kalan kısmı kalfalık ve ustalığa geçiş aşamasında öğretilirdi. Buradan hareketle, bu sistem örgün eğitim sistemi içine 4 yıla yayılarak yerleştirilmelidir: Kaidelerin ve ahlâki kuralların tespiti, ders müfredatına yerleştirilmesi, konunun tasarlanması, alanın uzmanı akademisyenler ve pedagoglar ile diğer uzmanlar bir araya getirilerek hazırlanmalıdır
2. Özel girişimlerle “Diriliş – Ertuğrul” ve “Yunus Emre” dizi filmlerinde Ahilik konusuna senaryonun içinde yer verilmiş, pozitif sosyal etkisi gözlemlenmiştir. Benzer uygulama gibi tarihi sinema ve dizi filmlerinde Ahilik konusuna değinilerek iyi esnaf ve iyi insan rol modellerinin görünür kılınması sağlanmalıdır.
3. Ahilik ve Ahi Evran hakkında uzun metrajlı sinema filmi, Ahilik değerlerinin konu edildiği bir "durum komedisi" (sitcom) dizisi, Ahilik ve Ahi Evran'ı anlatan belgesel(ler) çekilmeli ve çizgi film(ler) yapılmalı, Ahilik değerlerini içeren kamu spotları hazırlanıp yayımlanmalıdır.
4. Ahilik dünyada benzeri bulunamayacak kadar özgün bir sistemdir. Ahilikle ilgili kitaplarda ve Fütüvvetnamelerde geçen öykülerin Gençnâme, Yiğitname, Mertname gibi isimlerle çocukların ve gençlerin istifade edebileceği dil ve formatta hazırlanıp yayımlanması teşvik edilmelidir.
5. Ahilik; sosyoloji, iktisat, ilahiyat, eğitim bilimleri vb. alanlarla örtüşen içeriği dolayısıyla multidisipliner bir konudur. Ahi Evran ve Karatay Üniversitelerinde zorunlu, Bozok Üniversitesi'nde seçmeli olarak okutulan Ahilik ve Ahi Evran dersi, üniversitelerin özellikle iktisat fakültelerinde, eğitim fakültelerinde “Üretim/Tüketim/Eğitim İş Modeli” konseptiyle ders veya ders başlığı olarak mutlaka okutulmalıdır.
6. Ahilik; helal lokma, kanaatkârlık, kaliteli üretim ve dayanışmaya dayanan bir iktisadi yapı oluşturmuştur. İlgili kurumlarca, örgün eğitim dışındaki her türlü ustalık belgesine ilişkin sertifikalandırma süreçlerine, bireylerin en az 10 saat Ahilik ve Ahi Evran dersi almaları eklenmeli ve Belge'de belirtilmelidir.
7. Esnaf ve Sanatkârlar Odası, Ticaret Odası gibi örgütler vasıtasıyla meslek gruplarına Ahilik eğitimi verilmelidir. Ruhsat alacak ya da dükkân açacak her esnafa verilecek bu eğitim sertifikalandırılmalıdır. Esnafa, **Ahilik (Eğitim) Sertifikasının** işyerinde görünür bir yere asması tavsiye edilmelidir.
8. Günümüze dair bir model ortaya çıkarma potansiyeli taşıyan Kırşehir'deki Ahi Külliyesi ve Çarşısı, bir an önce bitirilerek uygulama örnekleri yayım yoluyla paylaşılmalıdır.

MEDENİYET İNŞASI

“Referans Değerler, Kurumlar, Kişiler”

ULUSLARARASI “AHİLİK VE AHI EVRAN” KONGRESİ

9. Ahilik bir tasavvuf yapısı olarak başlamış, iktisadi ve sosyal hayatı da nizama sokan bir uygulama olarak kendine zemin bulmuştur. Ahi vakfiyeleri konusu akademik düzeyde daha çok araştırılmaya ve incelenmeye muhtaçtır. Yüksek lisans ve doktora düzeyindeki öğrenciler bu konuyu ele almaya yönlendirilmeli, Ahilik ile ilgili bilimsel çalışmalar teşvik edilmeli ve belirlenecek fonlarla desteklenmelidir.
10. İnsanın ve toplumun işletim sistemi; inanç ve değerleridir. Değerlerin yerleşmesine vesile, tutum, davranış ve ibadetlerin ferdi ve içtimai yönü vardır. Sosyal ve ticari hayata ahlaki olarak yansımaya bir inanç ve değer varlığı da tartışmaya açık hâle gelir. Bu sebeple Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi ders kitaplarında Ahiliğin mutlaka yer alması sağlanmalıdır.
11. ÖSS, YGS ve KPSS gibi sınavlarda Ahilik ile ilgili sorulara yer verilmesi sağlanmalıdır.
12. Ulusal düzeyde bilinirliği olan bir yapıya (köprü, havaalanı, kütüphane vb.) Ahi Evran ismi verilmelidir. Her ilde en az bir orta eğitim kurumuna “Ahi Evran” adı konulmalı, toplumsal düzeyde sürekli görünürlük temin edilmelidir.
13. Sermaye kavramı, bir işi doğru/sağlıklı yapmak için gerekli araçların tamamını kapsayacak şekilde tanımlanırsa bunun içerisine etik sermaye, ahlâk sermayesi, kültürel sermaye kavramları da dâhil edilmelidir.
14. 9. Sınıflarda 65 sayfalık ders kitabı ile başlayan Ahilik dersinin uygulama alanı bulabilmesi için aynı zamanda üretici, toptancı, perakendeci ve tüketicilerin Ahilik bilincine ulaşmasını sağlayıcı çalışmaların yapılması gerekmektedir.
15. Esnafın içinden mesela “sigara sağlığa zararlı olduğu için sigara satışı yapmıyoruz” veya “yerli üretimi teşvik ediyoruz” diyen (bu misaller çoğaltılabilir) ve bir Ahi kurumunca ödüllendirilen esnafın ortaya çıkmasını sağlayacak kampanya, yarışma, reklam, tanıtım gibi ve/veya teşvik edici, farkındalık uyandırıcı çalışmalar yapılmalıdır.
16. Ürünün üretilirken hangi kıstaslarda üretildiğine, helal ve haram mefhumlarına dikkat edilip edilmediğine tüketicilerin dikkat etme ve sorgulama bilincine ulaştırılması için televizyon programları, açık oturumlar, sosyal medya, medya ve diğer iletişim araçlarıyla çalışmalar yapılmalıdır.
17. Belediyelerin STK’larla işbirliği yaparak Ahiliği teşvik edici projeler geliştirmesi ve uygulaması teşvik edilmelidir.
18. Şimdiye kadar Ahi vakıfları üzerinde çok az durulmuştur. Ahilerin kurduğu vakıflar tarafından bir takım hayra yönelik, medeni hizmetler görülmüştür. Ahi vakıfları tekrar incelenmeli ve günümüze uyarlanarak esnaf vakıfları ve sandıkları oluşturulmalıdır.
19. Ahi şeceremeleri, değişik meslek gruplarına ilişkin meslek kurallarını, o mesleğin standartlarına ilişkin konuları ihtiva eder. Bugünkü yönetmelik ve mevzuatlarda, şeceremeler ile yüzyıllarca tecrübe edilmiş kurallar yeniden gözden geçirilmelidir.
20. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Esnaf ve Sanatkârlar Genel Müdürlüğüne yayımlanan iki ciltlik Ahilik Ansiklopedisi çalışması takdire şayandır. “Ahilik Kavramları Sözlüğü”, “Ahilik Bibliyografyası” gibi çalışmalarla bu süreç devam ettirilmeli ve edebiyat zenginleştirilmelidir.

27.10.2016, İstanbul